

Naturskyddsföreningen Söderåsen
soderasen.naturskyddforeningen.se
Text: Bengt Hertzman.
Foto: Tommie Sandberg o Bengt.

Tomarp - värt ett besök året om

Djur och växter kring Tomarps kungsgård

Välkommen till ett av Nordvästra Skånes förnämsta besöksmål!

Landskapet kring Kungsgården präglas förvisso av modernt lantbruk men Tomarps ene och betesmarkerna vid Rönneå har fortfarande ett rikt och omväxlande djur- och växtliv. Även i gårdens omedelbara närhet kan du få många naturupplevelser. Det finns också en markerad vandringsled från Kvidinge, "Kvidingeprofilen" som passerar Kvidinge kyrka och naturreservatet Prästamarken med sina gamla ekar. Alltsammans bildar en mycket tilltalande helhet.

I parken som omger Kungsgården blommar på våren snöklöckor, smånunneört, vårlök och den ovanliga

dvärgvårlöken. Här kan du också möta två fåglar som symboliserar Skåne, den röda gladan och den vita storken. Från de omgivande åkrarna hörs många sånglärkor sjunga och det finns tofsvipor, raphöns och gulsparvar i närheten. Under den kalla årstiden kan man med lite tur få se vinterhämlingar och snösparvar rasta på fälten.

Backarna med de flerhundraåriga ekarna intill Rönneådalen är tveklöst en av dom vackraste platserna i nordvästra Skåne och ligger som en ö i ett öppet jordbrukslandskap. Sätt dig med ryggen mot ett av de gamla träden och blicka ut över nejden en vårdag, hör storspovens och sånglärkans drill och följ gladornas flykt. Vyerna är hisnande och landskapet är omväxlande. Den ringlande ån med Söderåsens höjder i söder samt betes- och odlingsmarker

Glada

mot norr och nordväst. Österut reser sig de skogsklädda höjderna vid Rösa och Bjersgård. Linné passerade 1749 och skrev att här övergick Skåne från bördigt landskap till stenigt och kargt. Det ser man inte mycket av idag, åt alla håll breder bördigt åkerlandskap ut sig.

Det finns inga enbuskar vid Tomarps ene utan namnet kommer av danskans ord för ände, det vill säga slutet av Tomarps ägor. Området är starkt kuperat och en geologisk lämning från inlandsisen. Backarna användes förr som häst-hagar och har alltså en lång historia som betesmark.

Tomarps ene är till stora delar opåverkat av konstgödsel och har mycket av det gamla landskapets flora kvar. I april finns mattor av vitsippor under ekarna och med lite tur hittar du desmeknopp och smånunneört. På

försommaren blommar mandelblom, smultron, gökärt, ängsviol och knölsmöblomma. Senare under sommaren kan man finna tjärblomster, blodrot, prästkrage och ärenpris. Det finns också en del buskar och träd förutom ek såsom bok och björk. Här växer också Skånes äldsta kända vildapel. Blommande björnbär och hagtorn lockar ett myller av insekter.

I området finns ett par öppna kärr. Här finns många intressanta växter och till dem hör nickskära. I ett kärr nära ån finns kalmus, en gammal läkeväxt som infördes under medeltiden. Den finns på flera platser vid Rönneå, och kanske har den en gång odlats av munkarna på Herrevadskloster och sedan spridit sig. Om man vandrar söderut längs ån en sommardag kan man se de vackra blommorna av pilblad och blomvass i vattnet.

Hagarna med sina gamla träd har en mycket rik svampflora vilket även gäller de små skogspartierna. Flera sällsynta arter har hittats och många fler väntar säkert på att upptäckas i Tomarps ene.

Många arter är såklart knutna till de gamla ekarna i symbios eller som parasiter. Till de sistnämnda hör ekticka, korallticka, och oxtungsvamp. Bland de svampar som lever i samverkan med de gamla träden märks gaffelkremla, eksillkremla, röd ekkremla, rödsopp, blåsopp, och hasselsopp. I backarna finns en del ängssvampar som vaxskivlingar och fingersvampar. På fläder växer under senhöst och milda vintrar den ätliga svampen judasöra.

Många fåglar trivs i backarna som är fulla av hålträd. Nötväcken älskar gamla ekar och dess gälla läten och rop hörs varje gång du besöker platsen.

Gulsparv

Här trivs också nötskrika, stare, större hackspett och gröngöling.

Betesmarkerna längs Rönneå som för länge sedan var Kungsgårdens ängar är ofta översvämmade på vintern och våren och då rastar ofta olika arter av änder och vadare. Bläsand, gravand, stjärtand, skedand, kricka, vigg och gräsand tillsammans med tofsvipa, storspov, enkelbeckasin och skogssnäppa.

De tre sistnämnda häckar också på maderna. Markerna hålls öppna av betande kor under sommarhalvåret.

Storspov

Broschyren är tryckt av
Älmhults tryckeri AB
<http://www.atryck.se/>

På våren kan du fortfarande njuta av storspovens drill och tofsvipans spelflykt. På försommaren sjunger buskskvättor, gulärlor och sävsparvar från buskage och stängselstolpar. Under försommarnätterna kan du njuta av kärresångarens imitationer och gräshoppasångarens insektsliknade svirande. Chansen att se rådjur, vildsvin och räv är god.

Många flyttfåglar följer Rönneådaalen och detta ger möjligheter att se ovanliga fåglar. Under vinterhalvåret är

landskapet kring Tomarp jaktmarker för många rovfåglar. Den blå kärhöken ses ofta lågt över fälten liksom fjällvråken. Vanliga arter är ormvråk, tornfalk, glada och sparvhök och du har också god chans att se havsörn och kungsörn.

I enet finns ett rikt insektsliv knutet till de gamla träden, vattnet och den rika floran. Det finns många arter skalbaggar, kärngräshoppa, fjärilar som tostebåvinge, eksnabbvinge och aurorafjäril. samt sandflodtrollslända och mycket mer.

Tänk på att det går betesdjur vid Tomarps ene, ta hänsyn till dessa och håll eventuell hund kopplad.

Sandflodtrollslända

Kärngräshoppa